

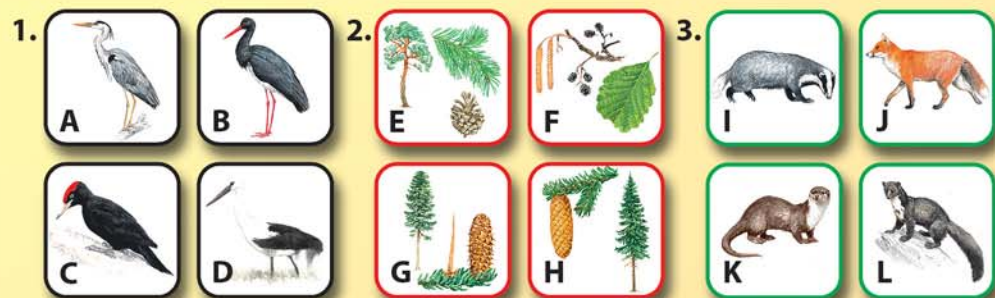
Proč se čápi stali Ptákem roku 2014?

Ptáka roku vyhlašuje Česká společnost ornitologická. Každoročně je tak veřejnosti představen nějaký zajímavý ptačí druh. V roce 2014 se poprvé Ptákem roku staly dva ptačí druhy najednou, přičemž se čáp bílý opakuje, neboť už byl vyhlášen v roce 1994. Důvodem je naprostá výjimečnost čápů v ptačí říši. Všichni lidé je znají, po dlouhá staletí byl čáp symbolem jara, štěstí a spokojenosti. Nově se mohou stát symbolem našeho měnicího se vztahu k přírodě i změn v přírodě samotné. Černí čápi jsou stále hojnější a méně plaší, bílí čápi se stěhují z nižších poloh do podhůří, kde je mozaika krajiny pestřejší a čápi zde nacházejí dostatek potravy. Někteří jedinci u nás zůstávají i přes zimu. Čápi nám ukazují, že svět kolem nás se mění a my se měníme s ním. Budeme schopni čápům uchovat jejich hnízdiště a uchránit jejich tahové zastávky a zimoviště?

1. ÚKOL: CO NÁS SPOJUJE A ROZDĚLUJE?

Co spojuje vyobrazené druhy živočichů a rostlin na čtveřicích obrázků? Znáte jejich celá jména? Který obrázek se v něčem od ostatních ve čtveřici odlišuje a proč?

2. ÚKOL: POTRAVA ČÁPA ČERNÉHO A BÍLÉHO – PŘESMYČKY

Dokážeš poskládat přeházená písmenka v rodových názvech zvířátek, která naši oba čápi často loví jako potravu pro sebe a svá mláďata? (Jako nápovědu zde máš jejich obrázky.)

kosnak
těřešjak
porucha
žalaží
kovuža

sthrup
jeserc
koleč
bašroh
kalybok

3. ÚKOL: ČAPÍ ŠIFRA

Seřaď vyobrazené ptačí druhy podle velikosti rozpětí jejich křídel – od největšího po nejmenší. Z písmen, která jsou přiřazena k jednotlivým obrázkům, ti tak vyjde název rodu, do kterého čápi patří.

Čáp bílý

Milé děti, zdravím vás z daleké cesty, kterou my čápi podnikáme každý rok, abychom našli potravu i v zimě. Z Afriky, Pyrenejského poloostrova nebo Izraele se vrátíme opět v březnu. Po jarním přiletu nás čeká práce se stavbou či opravou hnízd. Pak se nám vylíhnou většinou 2 až 3 čápatka, kterým musíme zajistit potravu. Na rozdíl od mého bratrance čápa černého nejsem vybíravý. Lovím na loukách, polích či mokřadech hlodavce, obojživelníky, plazy, hmyz, plže i žížaly. Bratránek loví hlavně ryby, méně obojživelníky a hmyz v lesních mělkých tekoucích a stojatých vodách. Oba jsme hodně velcí a nápadní. Rozpětí našich křídel je kolem dvou metrů. Mé peří je čistě bílé, jen letky mám černě zbarvené. S bratránkem, který je převážně černý s bílým břichem a boky, máme společné korálově červené zbarvení nohou a zobáku. A jak se hlasově projevujeme? Já většinou vydávám syčivé zvuky a v hnízdě často zakláním hlavu a klapu zobákem. Moji mladí žadonivě vrní. Bratránek klope zobákem jen zřídka a tišeji, za to jeho mláďata v hnízdě někdy hlasitě troubí.

Na konci srpna se vydáváme v hejnech na dlouhou cestu „do teplých krajin“. Táhneme ve skupinách vždy ve dne, při plachtění využíváme teplé vzdušné proudy. Létáme proto nad pevninou, i když nám to trasu značně prodlužuje. Cestou nás čeká mnoho nástrah a nebezpečí (dráty vysokého napětí, lovci, rozsáhlé vysušené oblasti i jedovaté látky), proto nám, milé děti, držte palce, ať se na jaře opět v pořádku vrátíme a naše klapání je pro vás nadále symbolem jara a naděje...
S pozdravem váš čáp bílý.

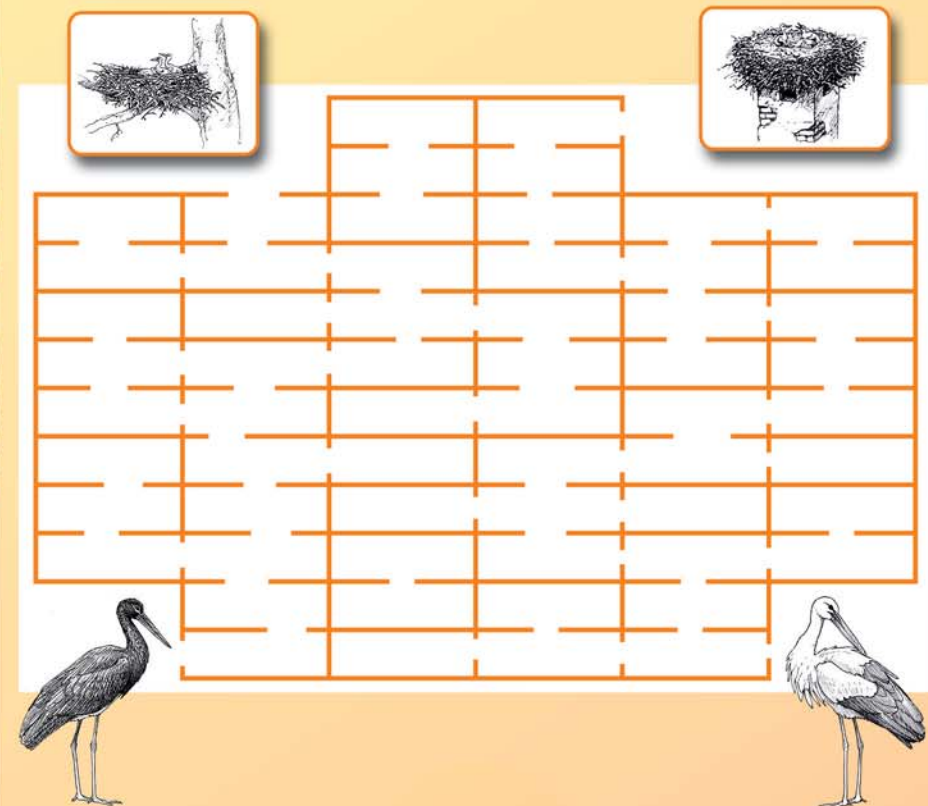
Čáp černý

Šifra:

Pořadí: 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7.

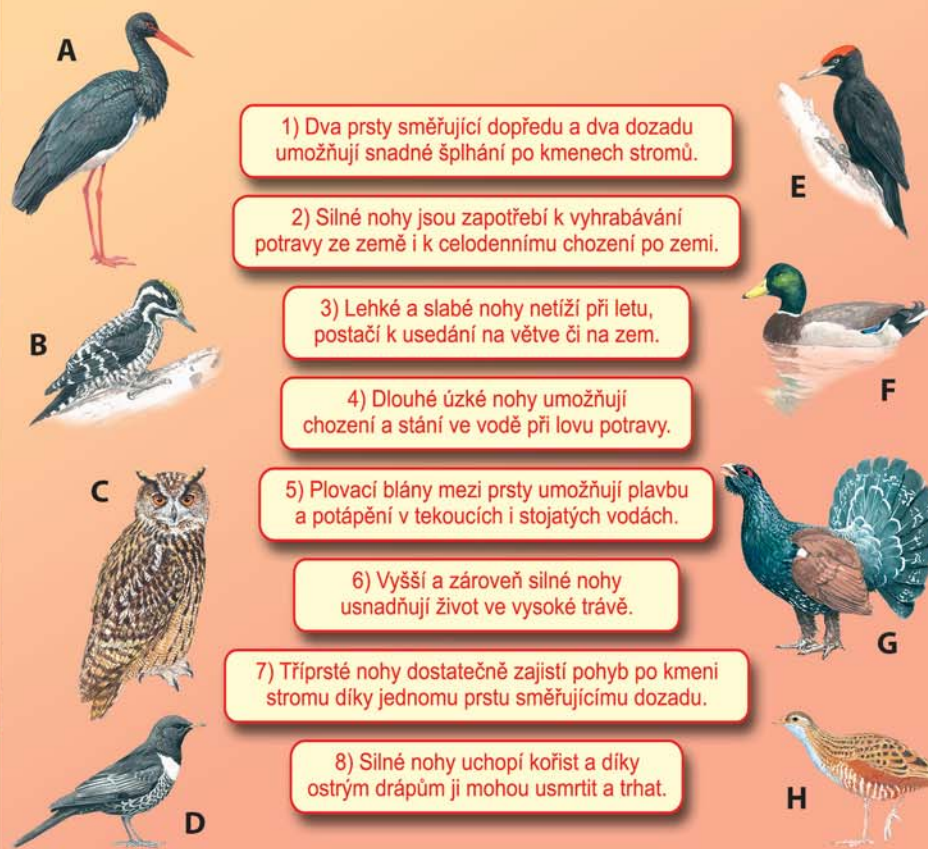
4. ÚKOL: KUDY VEDOU CESTY K HNÍZDŮM?

Až dorazíš k hnízdům správnými cestami, dobře si prohlédni rozdíly ve způsobu hnízdění čapích bratřanců.

5. ÚKOL: K ČEMU SLOUŽÍ NOHY?

Ptáci obývají různá životní prostředí, kterým musejí být dokonale přizpůsobeni. Důležitou roli v tom hraje stavba jejich těla. Například ptačí nohy mají spoustu úloh, o kterých se dočteš v popiskách. Přiřaď správné popisky k odpovídajícím obrázkům ptáků.

1) Dva prsty směřující dopředu a dva dozadu umožňují snadné šplhání po kmenech stromů.

2) Silné nohy jsou zapotřebí k vyhrabávání potravy ze země i k celodennímu chození po zemi.

3) Lehké a slabé nohy netíží při letu, stačí k usedání na větvě či na zem.

4) Dlouhé úzké nohy umožňují chození a stání ve vodě při lovu potravy.

5) Plovací blány mezi prsty umožňují plavbu a potápění v tekoucích i stojatých vodách.

6) Vyšší a zároveň silné nohy usnadňují život ve vysoké trávě.

7) Tříprsté nohy dostatečně zajistí pohyb po kmeni stromu díky jednomu prstu směřujícímu dozadu.

8) Silné nohy uchopí kořist a díky ostrým drápům ji mohou usmrtit a trhat.

Správné řešení 1. ÚKOL: 1. Všechny obrázky představují ptačí druhy vykrýjící se na Šumavě. Valaška popelavá (A), čáp černý (B), čáp bílý (C), ledňáček (D), vrána (E), křivák (F), křivák (G), křivák (H), křivák (I), křivák (J), křivák (K), křivák (L), křivák (M), křivák (N), křivák (O), křivák (P), křivák (Q), křivák (R), křivák (S), křivák (T), křivák (U), křivák (V), křivák (W), křivák (X), křivák (Y), křivák (Z). 2. ÚKOL: Stokan, ještětko, rapucha, žížalka, kobylka. 3. ÚKOL: Šifra – bradivo, kobylka. 4. ÚKOL: Stokan, ještětko, rapucha, žížalka, kobylka. 5. ÚKOL: 1E (datel černý), 2C (teret hlouček), 3D (kos horský), 4A (čáp černý), 5F (kočička dravčí), 6H (chrástka polní), 7B (datel bílý), 8C (vráček). Připravil: Ing. Miloslav Michnová a Mgr. Stanislav Čtvrtík, Jazykové korektury: Mgr. Stanislav Čtvrtík, Fotografie: www.fotografie.jaroslavvogel.cz

Čáp černý
Ciconia nigra
Schwarzstorch
Black Stork

Foto: Jaroslav Vogeltanz

